

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

ازدواج مصلحتی ایران و گروه‌های مسلح در غزه

روابط میان گروه‌های سنی حماس و جهاد اسلامی با ایران همواره یک ازدواج مصلحتی بوده‌است که براساس منافع مشترک در میدان شکل گرفته‌است نه براساس همفکری ایدئولوژیک بر مبنای تفسیر تهران از اسلام. در نتیجه گروه‌های فلسطینی همواره روابط خارجی خود را براساس محاسبات استراتژیک مطابقت می‌دهند. این موضوع همزمان باخیزش‌های عربی مشهور به بهار عربی کاملاً روشن شد. خیزش‌ها در سوریه به‌وضوح نشان داد که چگونه ایران و حماس در مقابل یکدیگر موضع‌گیری می‌کردند. رهبران حماس مستقر در دمشق تلاش کردند که بین رژیم سوریه و شورشیان سنی وساطت کنند اما رهبری این گروه در خواست ایران را برای حمایت بی قید و شرط از بشار اسد، رئیس جمهور سوریه رد کرد وهمین موضوع باعث شد تا شکاف در روابط دو کشور تشدید شود. ایران در واکنش، حمایت مالی از حماس را نصف کرد و از ۱۵۰ میلیون دلار به ۷۵ میلیون دلار رساند. با این حال تهران همچنان روابط خود را با رهبران تندروی حماس در غزه حفظ کرد. بعد از سال ۲۰۱۲، مروان عیسی، نفر دوم گردان‌های قسام، شاخه نظامی حماس مرتباً به تهران سفر می‌کرد. گزارش شده‌است ایران بخشی از منابع مالی خود را به جهاد اسلامی منتقل کرد که تلاش می‌کرد تا موضوع بی‌طرفانه اتخاذ کند و از انتقاد مستقیم از دولت سوریه خودداری کند. با این حال روابط جهاد اسلامی هم با ایران مدتی بعد به دلیل جنگ داخلی در یمن دچار مشکل شد. درست مانند حماس، موضع جهاد اسلامی در بی‌میلی به حمایت از حوثی‌ها در یمن و انتقاد صریح از عربستان سعودی باعث شد تا ایران حمایت مالی از جهاد اسلامی را قطع کند. گزارش شده‌است این بار منابع مالی به جنبش الصابرين منتقل شد که اکنون منحل شده‌است، این گروه قرار بود یک گروه نیابتی وفادارتر از جهاد اسلامی و حماس باشد.

در این دوران هم حماس و هم جهاد اسلامی تلاش کردند تا حامی جایگزینی پیدا کنند. حماس بعد از اینکه روابطش را کاملاً با دولت سوریه قطع کرد، تلاش کرد تا به محور سنی به‌ویژه مصر و امیرنشین‌های حاشیه خلیج فارس، به‌ویژه قطر نزدیک کند. در چار چوب این تغییرات، برخی از رهبران حماس از جمله خالد مشعل، به دوحه نقل مکان کردند. سال ۲۰۱۷ این رهبران یک منشور سازمانی منعطف‌تر و میانه‌روانه‌تر منتشر کردند تا بتوانند جایگاه بهتری در میان اعراب و غرب پیدا کنند. جهاد اسلامی هم تلاش کرد تا تغییراتی ایجاد کند. محمد الهندی، یکی از رهبران بلندپایه این گروه به ترکیه و الجزایر رفت تا بتواند حمایت مالی جدید جذب کند. او موفقیت‌هایی در این مسیر داشت. سال ۲۰۱۵ مقام‌های الجزایر حمایت مالی از پروژه‌های بشردوستانه نزدیک به جهاد اسلامی را آغاز کردند. اما این حمایت‌های پراکنده و محدود، هرگز نتوانست جایگزین منابع مالی پیشین از سوی ایران شود. این گروه همچنین کانال‌های ارتباطی مستقیم با عربستان سعودی باز کرد و تلاش کرد به مصر و اردن نزدیک شود تا بتواند مشکلات مالی‌اش را برطرف کند.

اما مه ۲۰۱۶ به شکل غیرمنتظره‌ای ایران وعده داد ۷۰ میلیون دلار به جهاد اسلامی انتقال دهد. این کمک‌ها باعث شد تا موضع گروه نسبت به بحران یمن تغییر کند و یک هیئت از جهاد اسلامی از سفارت یمن در دمشق بازدید کند و از مبارزه یمن علیه حملات خارجی حمایت کند.

باورهای فردی ایدئولوژیک هم تا حدی در تقویت روابط جهاد اسلامی و ایران تاثیر گذاشت. زیادالتخale، رهبر گروه از سال ۲۰۱۸ نسبت به رهبر پیشین گروه، رمضان شلح به ایران نزدیک‌تر بود. بهیود روابط همچنین ممکن است ناشی از این باشد که گروه به این نتیجه رسید، جایگزین بهتری برای حمایت تهران وجود ندارد. در طول یک سال گذشته، حماس هم تلاش کرده‌است تا روابطش را با تهران بهبود دهد. این تغییر نخستین بار با سفر خلیل الحیه، یک رهبر بلندپایه حماس به تهران در اکتبر ۲۰۲۲ علنی شد. این سفر عملاً به یک دهه اختلاف‌نظر میان تهران و حماس در خصوص رژیم سوریه پایان داد و نشان داد که حماس به اردوگاه ایران بازگشته و تلاش‌های پیشین برای پیدا کردن حامی جدید را کنار گذاشته‌است.

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

ارتش یمن، درست چند روز بعد از آغاز حملات اسرائیل به غزه، عملیات خود را علیه اسرائیل آغاز کرد. این عملیات نخست با شلیک موشک و پهپادهایی به سمت سرزمین‌های اشغالی آغاز شد و به تدریج به یک عملیات گسترده دریایی علیه کشتی‌های تجاری تبدیل شد که به گفته آنها یا متعلق به تاجران اسرائیلی هستند و یا به سمت اسرائیل حرکت می‌کنند. ارتش یمن تاکنون

«نیروهای یمنی چه اهدافی را از اقدامات‌شان در دریای سرخ دنبال می‌کنند؟ ارتش یمن می‌گوید حملات به کشتی‌هایی را که به مقصد اسرائیل حرکت می‌کنند تا زمان صدور مجوز ورود غذا و دارو به غزه ادامه خواهند داد اما سوال اینجاست که ذهنیت یمنی‌ها چیست و چه منفعی را برای خودشان از این اقدامات دنبال می‌کنند؟

نمی‌توان دقیقاً ذهن گروه‌ها و دولت‌ها را خواند و نیت آنها را تشخیص داد. واقعه و موضوع فلسطین، محاصره، بمباران و کشتار و گرسنگی دادن به مردم غزه بسیار رنج بزرگی است و دل هر انسانی را به لرزه درمی‌آورد. به نظر می‌رسد که نیروهای یمنی که بر بخشی از یمن تسلط دارند، انگیزه قدرتمندی برای حمایت از مردم غزه دارند. این افراد آدم‌های خاصی هستند که می‌توانند تصمیم بگیرند و تصمیم‌های خودشان را عملی کنند. آنها در گذشته هم تصمیم گرفته‌اند که با عربستان وارد درگیری شوند و سالیان سال حتی حاضر شدند گرسنگی بکشند، اما مقاومت خودشان را ثابت کنند. انصارالله الان نوعی شبه‌دولت در یمن محسوب می‌شوند و پایتخت را تحت سلطه خود دارند. آنچه در واکنش به حمله اسرائیل به غزه توسط نیروهای انصارالله انجام شده‌است، یک اقدام شجاعانه است و به نظر من از جرأت‌شان است. اینکه این کار از نظر محاسبات سیاسی و دیپلماتیک و از لحاظ حقوق بین‌الملل تا چه اندازه صحیح باشد، مسئله دیگری است. در این موقعیت نمی‌توان با قطعیت پیش‌بینی کرد که آیا این اقدامات منفعتی برای یمن در

محمد شریعتی دهاقان

نماینده پیشین ایران در سازمان همکاری اسلامی در گفت‌وگو با هم‌میهن:

سوء محاسبه

دردریای سرخ خطرناک است

رضا حقیقی

رسانا روابط بین‌الملل

روز سه‌شنبه ۲۱ آذرماه، دبیرکل ناتو سفر دوروزه‌ای به عربستان سعودی داشت. استولتنبرگ طی اقامت خود در ریاض با «ولید بن عبدالکریم الخریجی» معاون وزیر امور خارجه عربستان دیدار نمود. وی همچنین با «خالد بن سلمان آل سعود» وزیر دفاع عربستان و «جاسم محمدالبدیوی» دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس به‌صورت تلفنی گفت‌وگو کرد. سایت رسمی ناتو از سفر آقای استولتنبرگ به‌عنوان نخستین سفر «تاریخی» دبیرکل به عربستان یاد کرده است. استولتنبرگ در روز دوم اقامت خود، در دانشکده فرماندهی و ستاد ریاض نیز به ایراد سخنرانی پرداخت. در دیدار دبیرکل ناتو با «ولید الخریجی» معاون وزیر امور خارجه عربستان، وی ضمن تقدیر از میزبانی عربستان، بر تمایل ناتو به تقویت همکاری‌ها با ریاض تاکید کرد. دبیرکل در

یک کشتی را توقیف کرده‌است و بارها به کشتی‌های دیگر حملات موشکی انجام داد. در مقابل این حملات، آمریکا و متحدان اروپایی‌اش اعلام کرده‌اند تلاش می‌کنند تا از امنیت دریانوردی در دریای سرخ حفاظت کنند. هفته گذشته ولید آستین، وزیر دفاع آمریکا از تشکیل یک ائتلاف بین‌المللی با حضور چندین کشور برای اسکورت کشتی‌های عبوری از دریای سرخ خبر داد. محمد شریعتی دهاقان، نماینده پیشین ایران در سازمان همکاری اسلامی معتقد است، هرچند به دلایل مختلف هنوز احتمال وقوع یک جنگ تمام عیار علیه یمن وجود ندارد، اما احتمال خطا و سوء محاسبه توسط نیروهای یمنی، ممکن است باعث وقوع اتفاق‌های ناگواری در منطقه شود. در ادامه متن کامل گفت‌وگوی «هم‌میهن» را با محمد شریعتی دهاقان، نماینده پیشین ایران در سازمان همکاری اسلامی، مطالعه می‌کنید.

پی داشته‌باشد. باید زمان بگذرد و آثار این اقدام‌ها در وضعیت منطقه و یمن مشخص شود تا بتوان در مورد اقدام انصارالله قضاوت کرد. این گروه اعلام کرده‌است که با تجارت آزاد بین‌المللی و کشتی‌های تجاری عادی کاری ندارد و فقط قصد دارد جلوی حرکت کشتی‌ها را به سمت اسرائیل بگیرد و با کشتی‌هایی که به سمت کشورهای دیگر می‌روند، کاری ندارد. از اقدام‌های هوشمندانه انصارالله این است که شروط خود را به وضوح روشن کرده، این‌طور نیست که اعلام کرده‌باشند مطلقاً برای همیشه اجازه نخواهند داد که کشتی‌ها از باب‌المندب به سمت اسرائیل حرکت کنند یا مثلاً قطع این حملات را به‌ناپودی اسرائیل منوط نکرده‌اند، بلکه با هوشمندی گفته‌اند که تا زمانی که غزه در محاصره است و دارو و غذا به دست شهروندان غزه نمی‌رسد، به این اقدام ادامه می‌دهند.

بعید نیست در فرآیند اقدام‌های انصارالله خطاهایی هم اتفاق بیفتد و کشتی‌هایی که متعلق به اسرائیل نیستند و یا به سمت اسرائیل حرکت نمی‌کنند، تصادفاً و اشتهاً هدف قرار بگیرند. چنین خطاهایی ممکن است باعث بحران بین‌المللی شود. نیروهای یمنی باید دقت کنند که باب‌المندب یک آبراه بین‌المللی است و نمی‌توان آبراه بین‌المللی را کاملاً بر روی تجارت آزاد جهانی بست. من همواره در واکنش به برخی از اظهارنظرهای افراطی که از سوی برخی تدرروها در خصوص تنگه هرمز و خلیج فارس تهدیدهایی را مطرح می‌کنند، انتقاد کرده‌ام. باب‌المندب هم مانند تنگه هرمز یک آبراه بین‌المللی است و بازپه دست کشورهای مجاور آن نیست که مسدود شود. نخستین کشوری که از تهدیدبستن تنگه هرمز آسیب می‌بیند، ایران است اما برخی از روزنامه‌های تندرو و تعدادی از نهاده‌این تهدیدها را تکرار می‌کنند. بزرگ‌ترین آسیب از بستن آبراه بین‌المللی مانند تنگه هرمز به کشورهای دوست و شریک ما مانند چین وارد می‌شود. الان هم حوثی‌ها باید با دقت اقدام‌های‌شان را پیش ببرند، خودشان می‌گویند که نیت‌مان بستن آبراه نیست که اگر چنین باشد کل دنیا آسیب اقتصادی می‌بیند. یکی از کشورهایی که بیشترین آسیب را از بسته شدن باب‌المندب و کاهش ترافیک کشتی‌رانی از این مسیر می‌بیند، مصر است که خودش الان درگیر کمک‌رسانی به مردم غزه است. با اینکه مصر روابط خوبی با حوثی‌ها ندارد و به‌رغم اینکه بیشترین آسیب اقتصادی از اقدام انصارالله به مصر وارد می‌شود، اما حاضر نشد به ائتلاف بین‌المللی که

توسط آمریکا تشکیل شده‌است، بپیوندند. امارات و عربستان هم به

این ائتلاف پیوستند...

«چرا امارات متحده عربی و عربستان سعودی به این ائتلاف پیوستند؟ این دو کشور سال‌ها با انصارالله در یمن جنگیده بودند و قاعداً باید با اهداف آمریکا همسو باشند.

هدف انصارالله مبارزه با اسرائیل و تلاش برای رفع محاصره غزه است و افکار عمومی جهان اسلام و بلکه همه مردم آزاد جهان از این هدف دفاع می‌کنند. حتی در اروپا و آمریکا هم اگر دولت‌ها را در نظر نگیریم، مردم عادی و افکار عمومی به شدت از فاجعه‌ای که در غزه رخ می‌دهد، ناراحت هستند. در میان کشورهای عربی، بحرین متأسفانه متوجه این مسئله نیست و فقط به این دلیل که با یک‌گاه ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا در این کشور است، به این ائتلاف پیوسته‌است. به نظر من آمریکا هم اشتباه کرده‌است و اگر برخورد نظامی با حوثی‌ها انجام دهد، جواب خواهد گرفت. درست است که یمن از وارد شدن در درگیری با آمریکا ضرر می‌بیند، اما حوثی‌ها در مقابل اقدام احتمالی آمریکا واکنش نشان خواهند داد. به نظر من آمریکا این ائتلاف را تشکیل داده‌است، اما نهایتاً این مسئله تنها از طریق مذاکره قابل حل و فصل خواهد بود. آمریکا بارها و بارها اعلام کرده که از گسترش جنگ اسرائیل و غزه به دیگر نقاط منطقه حمایت نمی‌کند و از گسترش جنگ اظهار نگرانی کرده‌است. همین الان مذاکراتی در عمان با انصارالله در جریان است تا بتوانند با راهکار سیاسی مسئله را حل کنند تا ایمنی عبور و مرور کشتی‌های تجاری در تنگه باب‌المندب تأمین شود، هزینه حمل‌ونقل دریایی کالا افزایش پیدا نکند و البته مصر هم از آرا‌مدهای کانال سوئز محروم نشود. به نظر من شرایط بسیار حساس است، درست است که انصارالله گام شجاعانه‌ای در حمایت از مردم فلسطین برداشته‌است، اما مخاطرات زیادی وجود دارد. این اقدام را نمی‌شود در همه آبراه‌ها پیاده کرد که برخی ممکن است انتظار داشته‌باشند در خلیج فارس هم با کشتی‌های اسرائیلی چنین برخوردی شود. در گذشته حملاتی به کشتی‌های اسرائیل در خلیج فارس شده‌است و هیچ‌گاه ایران مسئولیت چنین حملاتی را نپذیرفته‌است. انصارالله این ویژگی را دارد که صراحتاً اقدام‌های خود را اعلام می‌کند. الان هم این گروه در حال مذاکره برای تضمین امنیت عبور و مرور کشتی‌های غیراسرائیلی است.

اما با ادامه این روند احتمال آغاز یک درگیری نظامی وجود دارد؛ چه اینکه اسرائیل مستقیماً وارد اقدام نظامی علیه یمن شود، چه آمریکا و چه حتی انگلستان که انگیزه‌های بیشتری داشته‌باشد. از حالا نمی‌توان پیش‌بینی کرد که چه اتفاقی در آینده رخ می‌دهد و باید مشاهده کرد که در ادامه چه اتفاقاتی در منطقه رخ خواهد داد. در شرایط کنونی برای همه کشورهای مسلمان بسیار مشکل است که در مقابل ظلمی که اسرائیل علیه مردم غزه می‌کند، سکوت کنند. تاکنون بیش از ۲۰ هزار نفر از مردم غزه در بمباران‌ها کشته‌شده‌اند و ۱۰ هزار نفر هم زیر آوار هستند. سازمان‌های بین‌المللی هشدار می‌دهند که به تدریج رقم تلفات بر اثر بیماری‌ها و گرسنگی، به دلیل عدم دسترسی به مواد غذایی، آب سالم، دارو، بیمارستان و مراکز بهداشتی فزونی می‌گیرد. اسرائیل در حال از بین بردن زیربناهای حیاتی غزه است و تلاش می‌کند دیگر اجازه ندهد که غزه جایی برای زندگی باشد. به نظر من انصارالله در واکنش به این جنایت‌ها تصمیم به واکنش گرفته‌است و حزب‌الله هم اعلام کرده که در واکنش به اقدام‌های اسرائیل در غزه در جنوب لبنان اقدام به عملیات می‌کند. اگر هجوم در غزه و کشتار مردم بی‌گانه این باریکه متوقف شود، هم در یمن و هم در جنوب لبنان عملیات گروه‌های مقاومت متوقف خواهد شد.

گفت‌وگو با البیدیوی نیز اظهار داشت: دیالوگ ما با شرکایمان بسیار مهم است و ما برای روابطمان با شورای همکاری خلیج فارس اهمیت زیادی قائلیم. دیدار از مقر صنایع نظامی عربستان و بحث و گفت‌وگو در خصوص تولیدات صنعتی و پتانسیل همکاری‌ها با «ولید ابوخالد» مدیرعامل این مرکز و نیز تبادل نظر با گروهی از سیاست‌گذاران و کارشناسان اندیشکده‌ها و اصحاب رسانه در نشستی که به میزبانی «عبدالعزیز ساگر» رئیس مرکز تحقیقات خلیج فارس برگزار شد، از دیگر برنامه‌های روز نخست سفر مقام ناتو به ریاض بود. «امنیت دریایی»، «محافظت از زیرساخت‌های حیاتی»، «مبارزه با تروریسم»، «نواوری و آموزش نظامی» حوزه‌های مورد تاکید همکاری ناتو و عربستان در سخنان استولتنبرگ در دانشکده فرماندهی و ستاد نیروهای مسلح عربستان بود که روز چهارشنبه ۲۲ آذرماه ایراد شد. در این جلسه استولتنبرگ با اشاره به نقوذ بی‌ثبات‌کننده «ایران» در منطقه گفت: با توجه به چالش‌های متقابل، ظرفیت بالایی برای همکاری طرفین وجود دارد. او همچنین به چالش مشترک تغییرات آب‌وهوایی نیز اشاره کرد. در گفت‌وگو با «خالد بن سلمان» وزیر دفاع عربستان، دبیرکل با این ادعا که عربستان نقش رهبری در جهان عرب و اسلام دارد، افزود: انتظار دارد گفت‌وگوها گسترش